

1 EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDAI

ES istorija, geografija | ES institucijos.

Europos Sąjunga yra politinė ir ekonominė bendrija, kurią sudaro 27 valstybės narės. Europos Sąjungos kūrimas prasidėjo po Antrojo pasaulinio karo, skatinant taiką, stabilumą ir ekonominį bendradarbiavimą regione. 1951 m. šešios šalys – Vokietija, Prancūzija, Italija, Nyderlandai, Belgija, Liuksemburgas – pasirašė sutartį, pagal kurią numatyta, kad jų anglių ir plieno pramonę administruos bendra vadovybė. Įkurta **Europos anglių ir plieno bendrija** buvo pirmasis žingsnis siekiant ilgalaikės taikos.

Plėtodamos sėkmingai veikiančią Anglių ir plieno bendrijos sutartį, šešios valstybės steigėjos ėmė bendradarbiauti ir kituose ekonomikos sektoriuose. Siekdamos tai įtvirtinti oficialiai, jos pasirašė **dvi sutartis**, kuriomis įsteigta **Europos ekonominė bendrija (EEB)** ir **Europos atominės energijos bendrija (Euratomas)**.

1958 m. Strasbūre (Prancūzija) įvyko pirmasis Europos Parlamentinės Asamblėjos, dabartinio Europos Parlamento pirmtakės, posėdis; jos pirmininku išrinktas Robertas Šumanas. Šiuo metu ES administracijai vadovauja 4 pagrindinės sprendimus priimančios institucijos: Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija.

ŠALTINIAI:

- [ES istorija](#)
- [Kartu sukūrėme Europą](#)
- [Europos Sąjungos institucijų ir įstaigų tipai](#)

2 DEMOKRATIJA EUROPOS SĄJUNGOJE

Europos Parlamento rinkimai 2024 | Dalyvavimas ES sprendimų priėmime | Demokratijos apsauga, kova su dezinformacija.

2024-ieji metai yra itin svarbūs ES valstybėms narėms, nes šiomet birželio mėnesį vyks **Europos Parlamento (EP) rinkimai**. Parlamentas atstovauja ES piliečiams ir sudaro Europos Sąjungos demokratijos pagrindą. EP rinkimai vyksta kas penkerius metus, iš viso šiomet bus renkama 720 narių. Kiekvienoje ES šalyje išrinktų EP narių skaičius priklauso nuo šalies gyventojų skaičiaus. Mažiausias EP narių skaičius iš bet kurios šalies yra šeši, o didžiausias – 96. Lietuvoje bus renkama 11 EP narių. Rinkimuose varžosi nacionalinės politinės partijos, tačiau išrinkus EP narius dauguma nusprendžia prisijungti prie tarptautinių politinių grupių.

Europos Sąjungos piliečiai turi galimybę ir tiesiogiai dalyvauti formuojant ES politiką – tam sukurta **Europos piliečių iniciatyva**, kuri yra būdas pateikti savo idėją tiesiogiai Europos Komisijai, su sąlyga, kad jai pritaria 1 mln. piliečių iš visos Europos. Europos Parlamentas skatina kuo daugiau žmonių įsitraukti į demokratinį gyvenimą tampant bendruomenės [esamekartu.eu](#) dalimi. ES gina demokratiją ir **kovodama su dezinformacija** – vykdydama informacinės kampanijas, įgyvendindama kovos su dezinformacija praktikos kodeksą.

ŠALTINIAI:

- [2024-ųjų Europos rinkimai](#)
- [Europos piliečių iniciatyva](#)
- [Esamekartu.eu](#)

3 EUROPOS SĄJUNGA KASDIENIAME GYVENIME

Euro zona, bendroji rinka, laisvas judėjimas | Vartotojų apsauga | ES piliečių teisės.

Dažnai net neatkreipiame dėmesio, kad ES teikiamomis privilegijomis džiaugiamės kiekvieną dieną: naudojame bendrąją ES valiutą eurą kasdienams pirkiniams, naudojame kitose ES valstybėse gamintus produktus, paprastai ir nebrangiai siunčiamės prekes iš viso pasaulio. ES reikalavimai produktams garantuoja, kad mūsų – vartotojų – teisės bus apsaugotos, o iškilus problemų galime kreiptis į **Europos vartotojų centrą**, kuris padės problemą išspręsti.

Savo gyvenimo turbūt nebeįsivaizduojame ir be kelionių; dabar net nepastebime, kuriuo momentu kirtome sieną – tai užtikrina **Šengeno erdvė**. ES piliečiai turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijose: jaunimas turi daug galimybių laisvai rinktis, kurioje ES valstybėje narėje studijuoti, stažuotis, o vėliau ir dirbti. Turbūt nerasime Lietuvoje studentų, kurie būtų negirdėję apie **ERASMUS+** programos teikiamas galimybes dalį studijų praleisti užsienyje.

ŠALTINIAI:

- [Leidinyi Europa ir aš](#)
- [Vartotojų apsauga](#)
- [ES piliečių teisės](#)

4 PASAULYJE STIPRESNĖ EUROPA

ES solidarumas su Ukraina | ES plėtra | ES sienų apsauga | Lietuvos narystės Europos Sąjungoje dvidešimtmetis.

Užtikrindama aktyvesnę ir svaresnę ES vaidmenį pasaulyje Europos Komisija gina daugiašališkumą ir taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, pradedant vystomuoju bendradarbiavimu ir baigiant **bendra užsienio ir saugumo politika**. Europos Sąjunga yra sudariusi laisvosios prekybos susitarimus su daugeliu pasaulio šalių. Jais siekiama plėsti prekybinį ir ekonominį bendradarbiavimą.

ES palaiko vieningos ir nedalomos Ukrainos teritorijos politiką bei smerkia Rusijos vykdomą neišprovokuotą agresiją prieš Ukrainą. ES teikia **politinę, humanitarinę ir finansinę pagalbą Ukrainai**, įvairiais būdais padeda dėl karo Ukrainą palikusiems žmonėms. Siekdama sustabdyti galimybes finansuoti vykdomą agresiją, ES įvedė beprecedentes **sankcijas Rusijos ir Baltarusijos režimams** ir juos palaikantiems asmenims bei įmonėms.

ES plėtra yra **strateginė investicija į taiką, saugumą, stabilumą ir gerovę**. Europos Sąjungą šiuo metu sudaro 27 valstybės narės. 9 šalys turi šalių kandidačių statusą. 2023 m. pabaigoje **Ukraina ir Moldova pakviestos pradėti derybas dėl stojimo**.

Svarbu neužmiršti ir augančios **Europos Sąjungos sienų apsaugos** – siekiant pokyčių migracijos srityje, svarbu modernizuoti ES prieglobsčio sistemą ir bendradarbiauti su šalimis partnerėmis.

Lietuva Europos Sąjungos nare tapo 2004 m. gegužės 1 d. Už Lietuvos narystę Europos Sąjungoje balsavo 91,07 proc. į rinkimus atėjusių rinkėjų, prieš – 8,93 proc. Iš viso referendume dalyvavo 63,37 proc. rinkėjų.

ŠALTINIAI:

- [ES solidarumas su Ukraina](#)
- [ES plėtra](#)
- [Lietuva Europos Sąjungoje](#)

5 TVARI, IŠMANI IR TEISINGA EUROPA

Europos žaliasis kursas | Europos skaitmeninis dešimtmetis | Žmogaus teisės.

Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas kelia egzistencinę grėsmę Europai ir pasauliui. **Europos žaliasis kursas** padeda įveikti šiuos iššūkius ir prisideda prie to, kad ES taptų modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika. Europos Komisijos tikslas – iki 2030 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su 1990 m. lygiu.

Europos Sąjunga vykdo **skaitmeninę pertvarką**: siekia ugdyti informacijų ir ryšių technologijų specialistus, padėti įsisavinti technologijas įmonėms, kontroliuoti žalingą turinį skaitmeninėje erdvėje, užtikrinti saugią ir tvarią skaitmeninę infrastruktūrą.

ŠALTINIAI:

- Laidų ciklas „Kas naujo Europoj“
- Laidų ciklas „Europos skaitmeninis dešimtmetis“
- Europos žaliojo kurso įgyvendinimas

Gegužės 9 d.

EUROPOS EGZAMINAS 2024

